

Utdannings- og forskningskomiteen

Stortinget

Oslo 13/11-23

Prop. 126 L (2022-2023) – innspill og kommentarer fra NTL

Norsk Tjenestemannslag (NTL) ønsker å gi Utdannings- og forskningskomiteen følgende innspill i det videre arbeidet med lov om universiteter og høyskoler. Innspillene er utarbeidet i nært samarbeid med våre lokale organisasjonsledd i sektoren.

Nedleggelse av campi

Det mest diskuterte området i forslaget til ny UH-lov er spørsmålet om institusjonenes styrer skal kunne vedta å legge ned hele studiesteder, eller om dette må opp til politisk behandling.

NTL er ikke motstandere av politisk styring. Vi innser at samfunnet har betydelig og legitime interesser i universitets- og høyskolesektoren, og at sektoren er avgjørende for at store deler av samfunnet skal fungere. Vi er opptatte av akademisk frihet og autonomi til ansatte fordi vi mener at dette er den beste og mest effektive måten å oppnå viktige samfunns mål, og ikke fordi samfunnet ikke skal bry seg om hva ansatte driver med.

Når det gjelder studiesteder/campi er mye av det som i dag er studiesteder underlagt store flercampusinstitusjoner opprinnelig politisk opprettet som egne institusjoner. Vi mener ikke at det er urimelig at studiesteder som har blitt opprettet ved politiske vedtak med bestemte politiske mål, også må gjennom en politisk behandling før de legges ned.

En slik lovendring er i realiteten lite inngripende, siden departementet allerede under dagens lovverk har en generell instruksjonsmyndighet overfor institusjonene, men den gjør en politisk behandling obligatorisk noe vi ikke mener er urimelig gitt den potensielt store samfunnsmessige betydningen av slike vedtak.

Dette gjelder særlig for profesjonsutdanningene som utgjør en sentral del av den grunnleggende infrastrukturen i samfunnet. De som utgjør grunnstammen i velferdsstaten som lærerutdanning eller sykepleierutdanning, og hvor desentralisert utdanning i enkelte regioner kan være avgjørende for å rekruttere denne arbeidskraften, men også for yrker som er viktige for privat sektor som for eksempel ingeniør.

NOTAT

Forskning på etablering av høyere utdanningsinstitusjoner viser at de har betydelig påvirkning på befolkningsutvikling og den økonomiske utviklingen i en region, men også på områder som industriell og teknologisk utvikling i det regionale arbeidslivet. (Se: Kjelsberg, Ronny «Fag eller politikk», Nytt Norsk Tidsskift <https://www.idunn.no/doi/10.18261/nnt.40.2-3.14>)

Det er veldokumentert at de potensielle samfunnsmessige konsekvensene av å legge ned hele studiesteder i enkelte tilfeller kan være så store at de går langt utover det mandatet et universitetsstyre har, og åpenbart bør opp til politisk vurdering, og støtter derfor denne lovendringen.

Interndemokrati

Det er trist at regjeringa ikke benytter anledningen til å tiltak for å motvirke de avdemokratiserende endringene sektoren har vært gjennom de siste tiårene. NTL mener en viktig del av en tillitsreform i sektoren for eksempel også burde handle om å gi ansatte og studenter tillit til å velge sine egne ledere, ikke bare som en unntaksvis mulighet som et styre kan avgjøre, men obligatorisk slik det var i UH-loven av 1995.

Tosensorordningen

NTL er på den andre siden mye mer fornøyd med det nye forslaget til tosensorordning enn til det som ble framlagt av Solbergregjeringen. En variant hvor alle eksamener skulle vurderes av to sensorer uten at sektoren får ekstra ressurser ville flyttet betydelige mengder av arbeidstid med undervisning over til et tidspunkt hvor læringsprosessen er over - til ren summativ vurdering. Dette vil ikke gi økt studiekvalitet, men tvert om redusere den. Å redusere dette kravet til noen få, større eksamener, bachelor- og masteroppgaver framstår mye mer fornuftig.

Midlertidighet

Universiteter og høyskoler er i en vanskelig konkurransesituasjon om høyt kompetente ansatte, med pengesterke aktører som kan tilby mye høyere lønn. Et av våre kompetansefortrinn har vært sterkt stillingsvern, noe som er blitt gradvis svekket de siste årene bl.a. gjennom endringer i statsansattloven. Vi mener også statsansattloven, heller enn UH-loven, er der man bør ta grep for å redusere midlertidigheten i sektoren, men vi støtter fjerningen av § 6-5.

Utdanningsstillinger som PhD og Post.doc mener vi ikke bør ses på som uønsket midlertidighet, det samme med åremål for lederstillinger.

En utfordring som ikke dukker opp i formelle midlertidighetstall er ansatte som formelt har fast stilling, men som er ansatt på prosjektmidler og som dermed mister sitt stillingsvern når prosjektmidlene er brukt opp. Her mener NTL at universiteter og høyskoler burde ha en økonomisk buffer for å kunne lønne ansatte i overgangsperioder

mellom prosjekter. Det ville gjøre det mulig med større andel reelt fast ansatte. Dette vanskeligjøres av kravet om maksimal buffer på 5%.

Studieavgift

NTL mener høyere utdanning skal være gratis. Lærestedene har nå fått noe erfaring med studieavgift for studenter utenfor EU/Sveits. Resultatet er ikke økte inntekter for institusjonene - resultatet er at studentene ikke kommer, at institusjonene i stedet får ytterligere svekket økonomi, at hele studieprogram trues og at den internasjonale kunnskapsutvekslingen i sektoren reduseres og kvaliteten dermed på sikt svekkes. Vi mener erfaringene tilsier at dette må legges bort og unntaket fra gratisprinsippet avskaffes.

Med hilsen

Norsk Tjenestemannslag

/s/

Ellen Dalen

Første nestleder

Thomas Sandvik
Forbundssekretær

